

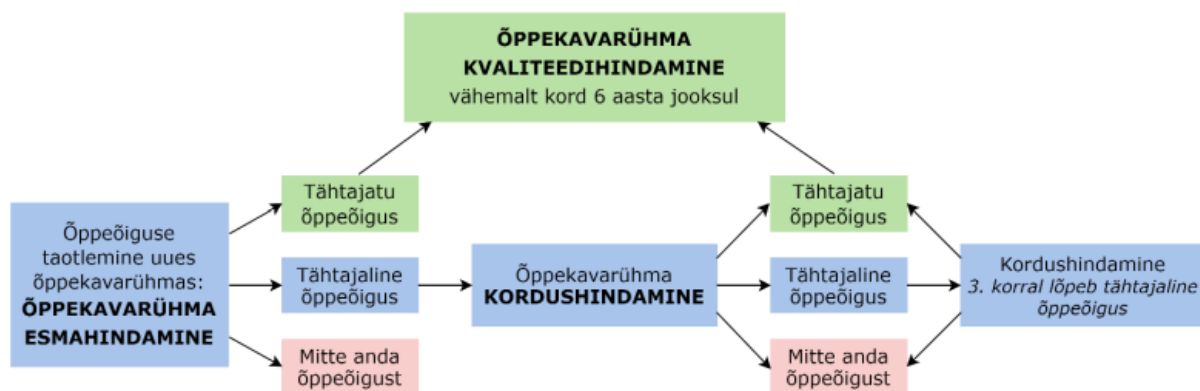
Kutseõppe kvaliteedi hindamine 2025+
Taustadokument

Sisuülevaade

Kutseõppe kvaliteedi hindamine 2025+.....1
Taustadokument1
Sisuülevaade1
KUTSEÕPPE ÕPPEKAVARÜHMADE KVALITEEDI HINDAMINE ALATES 20192
KUTSEÕPPE KVALITEEDI HINDAMISE UUE MUDELI VÄLJATÖÖTAMINE3
Kutseõppe kvaliteedi hindamise uue mudeli väljatöötamise ajaraam.....3
KUTSEÕPPE KVALITEEDI HINDAMISE UUE MUDELI LÄHTEALUSED4
Koolide tagasiside senisele õppekavarühmapõhisele hindamisprotsessile ja ettepanekud uuele mudelile4
EFQM (European Foundation for Quality Management) täiuslikkusmudelid5
Euroopa Kutsehariduse Kvaliteeditagamise EQAVET raamistik ja näidiskirjeldused7
Näiteid kutsehariduse kvaliteedi tagamise süsteemidest EQAVET liikmesriikides8
EQAVET rahvusvaheline vastastikhindamine Peer Review9
Kutsehariduse kvaliteedi tagamise seos riiklike eesmärkidega10
HAKA pakkumine kutseõppe kvaliteedi hindamise uue mudeli aruteluks.....10
LISA 1 EQAVET Framework Indicators for each phase of the quality cycle: provider level12

KUTSEÕPPE ÕPPEKAVARÜHMADE KVALITEEDI HINDAMINE ALATES 2019

Alates 2019. aastast läbivad kõik kutseõpet pakkuvad õppeasutused (edaspidi koolid) vähemalt kord kuue aasta jooksul kvaliteedi hindamise tähtajatu õppeõigusega *õppekavarühmade*. Kui koolil on õppekavarühmas tähtajaline õppeõigus, tuleb tähtajatu õiguse saamiseks läbida korduv ekspertiis (edaspidi kordushindamine). Uues õppekavarühmas õppeõiguse saamiseks tuleb koolil läbida avatava õppekavarühma ekspertiis (edaspidi esmahindamine).

Joonis 1. Kutseõppe kvaliteedi hindamise süsteem alates 2019

Kutseõppe õppekavarühmade kvaliteedi hindamise eesmärk on toetada õppimiskeskse koolikultuuri arengut ning suurendada kutsehariduse usaldusväarsust.

Kutseõppe kvaliteedi hindamine võimaldab:

- koolil saada tagasisidet õppeprotsessi kvaliteedi kohta ja soovitusi selle arendamiseks ning kasutada sõltumatu välishindamise tulemusi kooli strateegilises juhtimises;
- informeerida huvigruppe (õppijad, töömaailm, riik, ühiskond laiemalt) kutseõppe vastavusest siseriiklike nõuete, arengukavalist eesmärkide, töömaailma vajaduste ja õppijate ootustega.

Kutseõppe kvaliteedi hindamine on sisehindamisel põhinev kooliväliste sõltumatute hindajate läbiviidav hindamine, mis toimub vähemalt üks kord kuue aasta jooksul. Selle käigus hinnatakse õppekasvatustöö toimivust ja jätkusuutlikkust, muuhulgas õppekavaarenduse, õppimise ja õpetamise, eestvedamise ja juhtimise ning ressursside kasutamise toimivust ja jätkusuutlikkust.

Tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmade kvaliteedi hindamise nõuded ja korraldus on reguleeritud haridus- ja teadusministri määruses „Kutseõppe kvaliteedi hindamise tingimused ja kord“ ning HAKA dokumendis „Kutseõppe kvaliteedi hindamise juhend“.

Õppetööd hinnatakse järgmistes valdkondades hindamiskriteeriumide alusel:

1. Õppekavad ja õppekavaarendus:

- 1.1 õppekavaarendus on eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse ja arendatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust;
- 1.2 õpe on kavandatud arvestades õppijate eripäraga, õppesisu ja -meetodid ning hindamiskriteeriumid ja -meetodid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel.

2. Õppimine ja õpetamine:

- 2.1 õppijate erialavalik on toetatud;
- 2.2 õpikeskkond, sh materjalid, vahendid ja tehnika, toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;
- 2.3 õppekorraldus, sh praktilise töö ja praktikakorraldus, lähtub õppijate ja õppevormide eripärast ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;
- 2.4 õppesisu, -metoodika ja hindamine, sh praktilisel töö ja praktilal, lähtub õpiväljunditest;
- 2.5 õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad.

3. Õpetajad:

- 3.1 õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad; õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud;
- 3.2 õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadustest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist.

Vastutus õppe kvaliteedi eest lasub koolil. Regulaarne eneseanalüüs näitab kooli võimekust õppe kvaliteedi taset analüüsida ja õppekavarühmade arengut kujundada.

HAKA on koostöös koolidega kavandanud kvaliteedi hindamised koolide tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmade ja poolaastate lõikes aastateks 2019-2025. Kvaliteedi hindamise korraldus võimaldab koolil analüüsida koos ühte õppesuunda kuuluvaid, vajadusel ka eri õppesuundade sisult lähedasi õppekavarühmi. HAKA on neil juhtudel moodustanud laiapõhjalised hindamiskomisjonid, kuhu kuuluvad kutseõppe asjatundjad ja kõikidele hinnatavatele õppekavarühmadele vastavate valdkondade eksperdid.

Kvaliteedi hindamine lähtub eeldusest, et vastutus hindamisaruandes välja toodud probleemide lahendamise ning pideva parendustegevuse eest lasub koolil. Kvaliteedi hindamise järeltegevusena palub HAKA esitada hindamise läbinud koolil üks aasta pärast õppekavarühma kvaliteedi hindamise otsuse vastuvõtmist nõukogule kirjaliku ülevaate hindamisaruandes esitatud ettepanekute alusel kavandatud ja ellu viidud tegevuste ning nende tulemuste kohta. Nõukogu arutab parendustegevuste ülevaateid istungitel ja annab igale koolile tagasisidet.

Kvaliteedi hindamise tulemused 2019-2024

Viie aasta jooksul on kutseõppe kvaliteedi hindamises osalenud 93% kõikidest koolide tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmadest. Kvaliteedi hindamise põhimõtted, tulemuste aastakokkuvõtted ja koolide tagasiside protsessile on kättesaadav HAKA kodulehel <https://haka.ee/kutseoppe-kvaliteedi-hindamine/>.

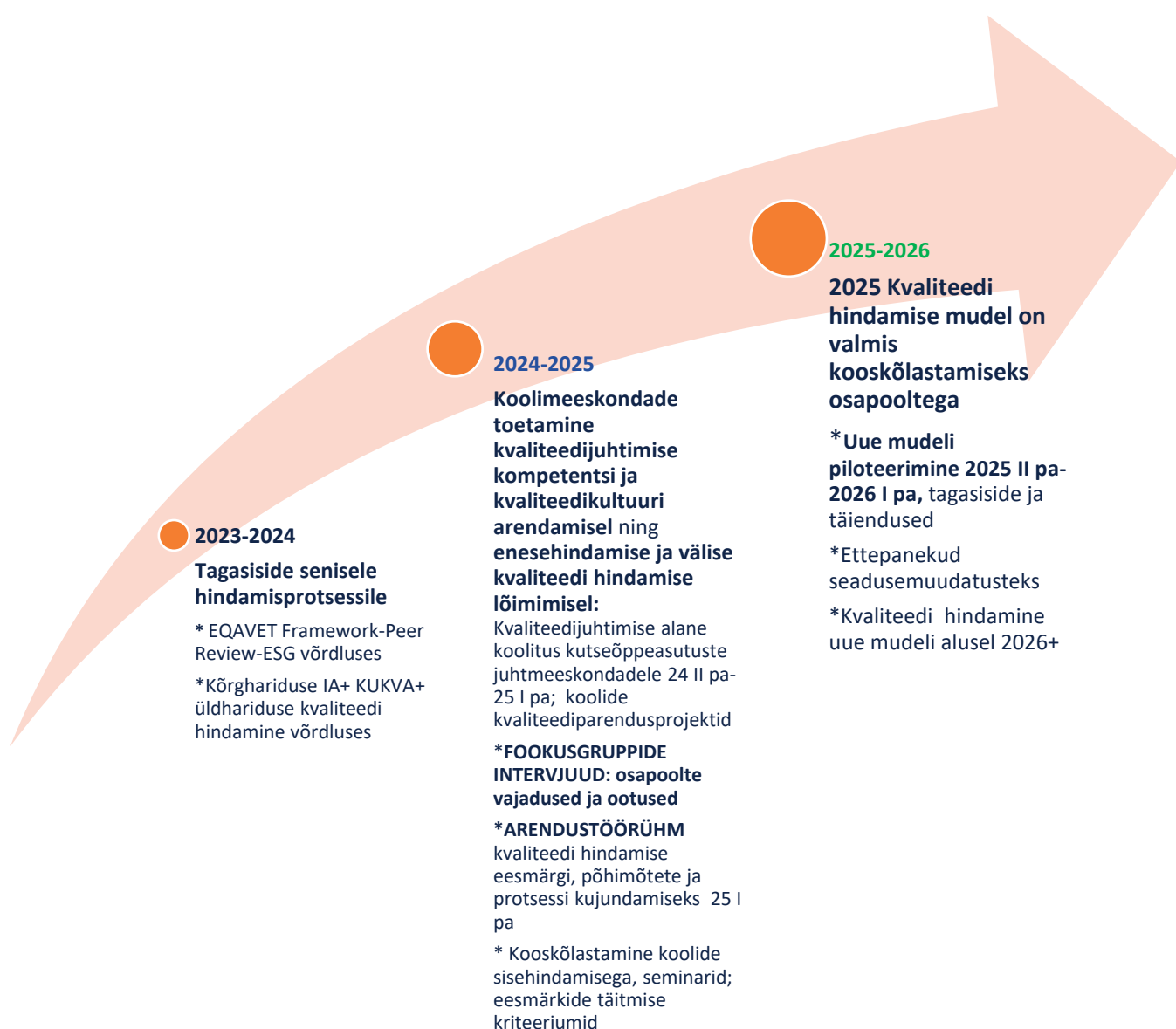
KUTSEÕPPE KVALITEEDI HINDAMISE UUE MUDELI VÄLJATÖÖTAMINE

HAKA on alustanud kutseõppe kvaliteedi hindamise uue perioodi mudeli väljatöötamist selle piloteerimiseks 2025. a sügisest. Tegevused toimuvad ja rahastatakse toetuse andmise tingimuste Haridus- ja noorte programmi meetme „Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed“ tegevuse „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine PRÕM+“ projekti nr 2021-2027.4.04.24-0005 raames.

Uue mudeli väljatöötamiseks on moodustatud 10-liikmeline töörühm, kuhu kuuluvad Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu, Eesti Töandjate Keskliidu, HAKA kutsehariduse hindamisnõukogu, Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad ning HAKA kutseõppe valdkonnajuht.

Töörühma **ülesanne on töötada välja kutseõppe kvaliteedi hindamise põhimõtted (kriteeriumid ja suunised) uue mudeli** piloteerimiseks alates 2025 sügisest ning teha ettepanekuid kutseõppe kvaliteedi hindamise protsessi läbiviimiseks, sh hindamisotsuste kujundamine.

Kutseõppe kvaliteedi hindamise uue mudeli väljatöötamise ajaraam

Joonis 2. Kutseõppe kvaliteedi hindamise uue mudeli väljatöötamise ajaraam

KUTSEÕPPE KVALITEEDI HINDAMISE UUE MUDELI LÄHTEALUSED

Koolide tagasiside senisele õppekavarühmapõhisele hindamisprotsessile ja ettepanekud uuele mudelile

Koolide ja ekspertide tagasiside hindamiskülastustele ja protsessile on toodud [hindamistulemuste aastakokkuvõtetes](#). Lisaks on HAKA koostanud kokkuvõtte [Koolide tagasiside õppekavarühmade kvaliteedi hindamisele](#) tagasisideseminaride põhjal.

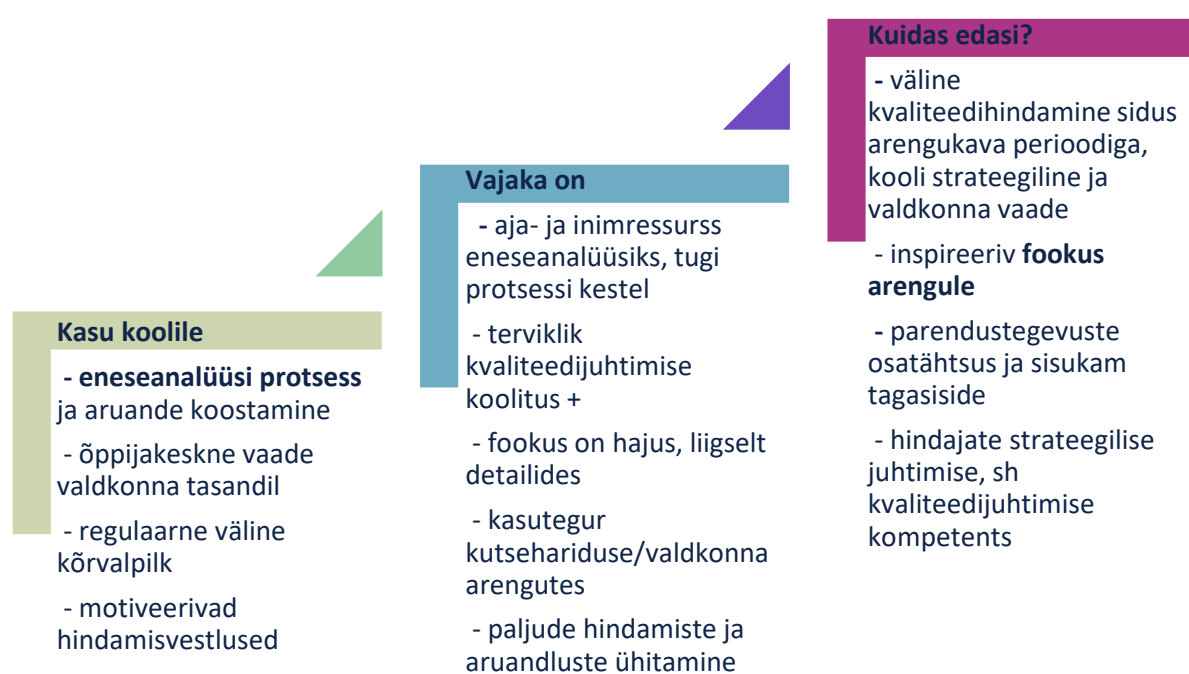
Kevadel 2023 läbi viidud tagasisideseminarid 14 koolis andsid väärtuslikku tagasisidet senisele õppekavarühmapõhisele kvaliteedihindamisele ja ettepanekuid kutseõppe kvaliteedi hindamise mudeli arendamiseks.

Arutelupunktide peamised järeldused:

- Kvaliteedihindamises on koolidele **kõige väärtuslikum olnud eneseanalüüsi protsess ja eneseanalüüsi aruande koostamine.**
- Eneseanalüüsi ja aruande koostamise **protsess on samas väga ressursimahukas.**
- Eneseanalüüsi juhend **suunab liialt tööprotsesse detailideni kirjeldama, mistõttu on fookus hajus.**
- Regulaarne väline kõrvalpilk on vajalik. Koolide vaates **on hindamisvestlustest kasu, kui komisjonis on strateegiline vaade nii kooli kui valdkonna tasandil ning vestlused on kujundatud motiveeriva diskussioonina.**
- Eneseanalüüsis ja kvaliteedihindamisel peaks jääma õppijakeskne vaade, lisada tuleks kooli kui terviku strateegiline vaade ning suunata fookus senisest enam arengule.
- Koolide parendustegevuste ülevaadetel võiks olla suurem osatähtsus ja tagasiside neile sisukam.

Koolide peamiste ootuste ja ettepanekutena jäid kõlama:

- Vajalik on süsteemne sisehindamist toetav raamistik ja tugi eneseanalüüsi protsessi kestel.
- Kvaliteedikultuuri edendamiseks ja kvaliteediteadlikkuse tõstmiseks on koolimeeskondadele vajalik terviklik kvaliteedijuhtimise koolitus.
- Hindamiskomisjonides peaks samuti olema rohkem strateegilise ja kvaliteedijuhtimise kompetentsi.
- Kvaliteedihindamine peaks olema sidusam arengukava perioodiga.
- Koolipõhine kvaliteedihindamine peaks võimaldama/sisaldama ka õppekavarühmapõhist vaadet.
- Kvaliteedihindamine peaks olema senisest enam inspiratsiooni andev, nn *coachiv* hindamine.
- Jätkuvalt on vajalik paljude erisuunaliste hindamiste ja aruandluse ühitamine.
- Põhiküsimusena tuleb läbi mõelda, mis on hindamise, sh temaatiliste hindamiste kasutegur osapooltele ja mis nendest johtub kutsehariduse või valdkonna arengutes.

Joonis 3. Koolide tagasiside senisele kvaliteedi hindamise protsessile

EFQM (European Foundation for Quality Management) täiuslikkusmodelid

Sõltumata tegevusvaldkonnast, suurusest, struktuurist või küpsusest vajavad arengule keskenduvad organisatsioonid sobivat raamistikku. EFQM täiuslikkusmodel (EFQM Excellence Model) on selleks praktiline töövahend.

Kvaliteet on defineeritud kui klientide ja teiste huvipoolte vajaduste ja/või ootuste täidetuse ulatus (EVS-EN ISO 9000:2015 Quality management systems. Fundamentals and vocabulary (ISO 9000:2015).

Õppiv organisatsioon on organisatsioon, mis väärtustab oma liikmete õppimist, nende uusi teadmisi ja ideid. Omandatu rakendumine organisatsioonis viib viimase pidevale muutumisele. Eelduseks on töötajate süsteemsel õppel ja teadmisujuhtimisel põhinev vaimne kapital. Õppivas organisatsioonis muutuvad töötajate teadmus, kogemused ja väärtused jagamise kaudu organisatsiooni väärtusteks. Pedler et al. (1991:3) The Learning Company on selline organisatsioon, mis edendab kõigi oma liikmete õppimist ning kujundab teadlikult ümber iseennast ja oma konteksti.

Haridusasutuse kõige olulisemad huvipooled on õppurid. Hariduse valdkonnas mõistame kvaliteeti kui vastavust hariduse valdkonna osapoolte – õppeasutused (juhid, personal, pidajad/omanikud), õppijad, tööandjad, riik - pidevalt muutuvatele ootustele ja vajadustele nii sisendi, protsessi kui väljundi osas. Seega saab kvaliteeti määratleda kui omaduste/tunnuste kogumit, mis vastab kokkulepitud standarditele, erinevate sisemiste ja väliste huvipoolte vajadustele ja ootustele ning eesmärkidele: täidab haridusvaldkonnas kokkulepitud nõudeid nii õpilaste, õppeasutuse personali ja juhtide kui ka pidajate ja ühiskonna vaates.

Kvaliteedikultuuri all mõistame jagatud väärtustel ja kvaliteedikokkulepetel põhinevat organisatsioonikultuuri, mis on orienteeritud pidevale kvaliteedi täiustamisele ning mille tagamiseks on õppeasutus kujundanud kestliku raamistiku.

Terviklik kvaliteedijuhtimine (TQM, Total Quality Management) on kogu organisatsioonis läbiviidavate tegevuste süsteem organisatsiooni eesmärkide tõhusaks ja mõjusaks saavutamiseks, mis võimaldab luua kliente rahuldava kvaliteeditasemega tooteid ja teenuseid õigel ajal ja asjakohase hinnaga.

Kvaliteedijuhtimise põhimõtted (Kvaliteedijuhtimise koolitusprogrammi õppematerjalid, T. Tammaru 24.10.2024):

EVS-EN ISO 9000:2015 Kvaliteedijuhtimise põhimõtted :	EVS-ISO 21001:2018 Haridusasutuse juhtimissüsteem (HAJS) järgib järgmisi juhtimispõhimõtteid:	Juhtimiskvaliteedi võtmeküsimused
- kliendikesksus - eestvedamine - inimeste kaasamine - protsessikeskne lähenemine - järjepidev parendamine - tõendus põhiste otsuste tegemine - suhete juhtimine	- õppurite ja teiste kasusaajate kesksus - visiooniga eestvedamine - inimeste kaasamine - protsessikeskne lähenemine - parendamine - tõendus põhised otsused - suhete juhtimine - ühiskondlik vastutus - kättesaadavus ja õiglus - eetiline käitumine hariduses - andmeturvalisus ja -kaitse	- Kes on need huvipooled, kelle vajadusi või ootusi tuleb meil täita? - Millised on nende huvipoolte sõnastatud ja ka sõnastamata ootused/vajadused? - Milliste protsesside kaudu me huvipoolte vajadusi/ootusi rahuldame ehk kuidas me tulemused saavutame? - Millised on nende protsesside sisendid, ressursid, hoovad, väljundid/tulemused, mõju? - Kellega koos me huvipoolte vajadusi rahuldame? - Kuidas me teame, kas huvipooled on meiega rahul? - Kuidas ja milles peame oma toimivuse taset parendama? - Kuidas tagada organisatsiooni jätkusuutlikkus/kestlikkus (majanduslik, sotsiaalne, ökoloogiline)?

Haridusasutuse juhtimispõhimõtted

EVS-ISO 21001:2018 HARIDUSASUTUSED. Haridusasutuste juhtimissüsteemid.

Nõuded koos kasutusjuhistega

- Õppurite ja teiste kasusaajate kesksus
 - HAJS-i põhifookus on suunatud õppurite ja teiste kasusaajate nõuete täitmisele ja nende ootuste ületamisele. Haridusasutused peaksid aktiivselt kaasama õppureid nende enda õppesse, kaalutledes ühiskonna vajadusi, haridusasutuse visiooni ja missiooni ning kursuse eesmärgid ja väljundeid.
- Visiooniga eestvedamine
 - Visiooniga (visionaarne) eestvedamine seisneb kõikide õppurite ja teiste kasusaajate kaasamises organisatsiooni missiooni, visiooni ja eesmärkide loomisesse, kirjapanemisse ja elluviimisesse.
- Inimeste kaasamine
 - Organisatsiooni jaoks on oluline, et kõik seotud inimesed on kompetentsed, volitatud ja kaasatud väärtuse pakkumisse.
- Protsessikeskne lähenemine
 - Järjekindlaid ja ennustatavaid tulemusi saavutatakse mõjusamalt ja tõhusamalt, kui tegevusi mõistetakse ja juhitakse omavahel seotud protsessidena, mis toimivad kooskõlalise süsteemina, sh sisend ja väljund.
- Parendamine
 - Edukad organisatsioonid pööravad järjepidevalt tähelepanu parendamisele.

- Tõendus põhised otsused
 - Andmete ja teabe analüüsil ja hindamisel põhinevad otsused annavad tõenäolisemalt soovitud tulemusi.
- Suhete juhtimine
 - Püsivaks edu saavutamiseks juhiavad organisatsioonid oma suhteid huvipooltega, nagu näiteks tarnijatega.
- Ühiskondlik vastutus
 - Ühiskondlikult vastutustundlikud organisatsioonid on jätkusuutlikud ja tagavad pikaajalise edu.
- Kättesaadavus ja õiglus
 - Edukad organisatsioonid on kaasavad, paindlikud, läbipaistvad ja vastutavad, et võtta arvesse õppurite individuaalseid ja erivajadusi, huvisid, võimeid ja tausta.
- Eetiline käitumine hariduses
 - Eetiline käitumine seondub organisatsiooni võimega luua eetilist professionaalset keskkonda, kus kõiki huvipooli koheldakse õiglaselt, välditakse huvide konflikte ja tegevusi viiakse läbi ühiskonna kasuks.
- Andmeturvalisus ja -kaitse
 - Organisatsioon loob keskkonna, kus kõik huvipooled saavad suhelda haridusasutusega täieliku kindlustundega, et nad omavad kontrolli enda andmete kasutamise üle ja et haridusasutus käsitleb nende andmeid asjakohase hoolsuse ja konfidentsiaalsusega.

EFQM täiuslikkusmodel näitab, kuidas tegevused ja tulemused on omavahel seotud ning milline on nende vastastikune mõju. Aluseks on järjepideva parendamise (PDCA/PDSA) tsükel planeeri, teosta, kontrolli/uuri, tegutse/parenda:

- Planeeri (Plan) – määratle eesmärgid ja protsessid, mis on vajalikud kliendile antud lubaduste ja organisatsiooniliste tulemuste saavutamiseks; Teosta (Do) – rakenda tegevused ja protsessid eesmärkide saavutamiseks; Kontrolli/uuri (Check/Study) – jälgi ja mõõda protsesse, nende vastavust poliitikatele ja eesmärkidele. Kogu fakte selgitamaks, kas eesmärgid on saavutatud. Ebakõlade korral selgitage välja põhjused; Korrigeeeri (Act) – probleemide põhjuste elimineerimiseks vii läbi regulaarseid sisehindamisi ja kavanda parendustegevusi:

PDCA (PDSA) - järjepidev parendamine (EVS-ISO 21001:2018)

HARIDUSASUTUSED. Haridusasutuste juhtimissüsteemid. Nõuded koos kasutusjuhistega

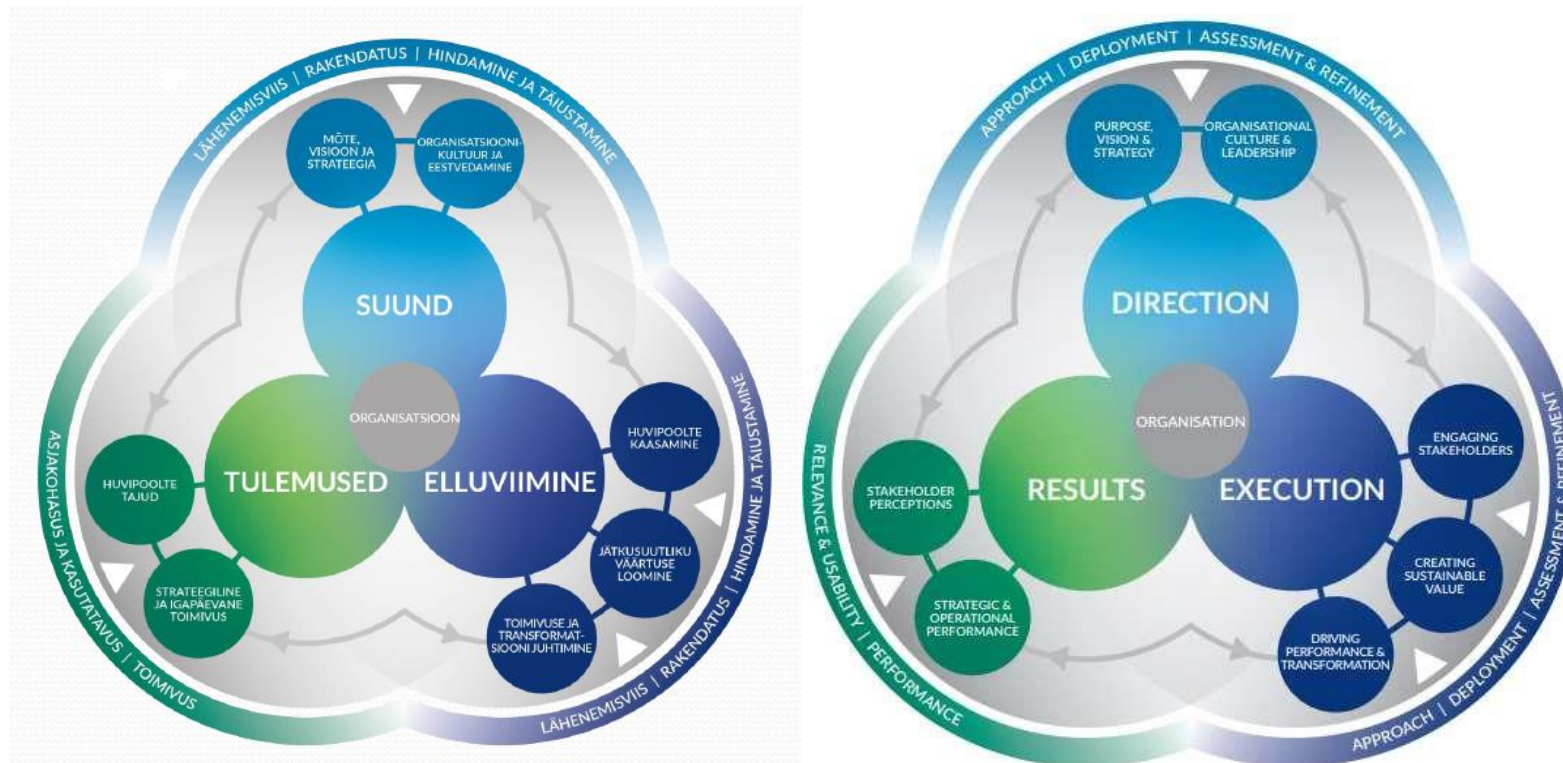
Planeeri: seadke sisse süsteemi eesmärgid ja selle protsessid ning tulemuste saavutamiseks vajalikud ressursid õppurite ja teiste kasusaajate nõudmistele ja organisatsiooni juhtpõhimõtete kohaselt ning tuvastage ja käsitlege riske ja võimalusi;

Teosta: viige planeeritu ellu;

Kontrolli: seirake protsesse ja (kohaldatavuse korral) mõõtkte neid ning tulemuseks saadud tooteid ja teenuseid juhtpõhimõtete, eesmärkide, nõuete ja planeeritud tegevuste suhtes ning kandke tulemustest ette;

Tegutse: vajaduse korral võtke tarvitusele meetmed tulemuslikkuse parendamiseks.

Deming'i ring ehk PDCA/PDSA - tsükel ehk pideva parendamise ratas

Joonis 4 EFQM mudel <https://efqm.org/the-efqm-model/>

Mudeli üheks eelduseks on, et eksisteerib erinevaid tiptaseme saavutamise viise. Iga kriteeriumi juures hinnatakse ka innovatsiooni ja pidevat õppimist. Suarez jt leidsid oma 2014. aasta uuringus, et EFQM-i mudelist on kasu ainult juhul, kui juhtida samaaegselt kõiki mudelis toodud valdkondi. Mudeli elemendid ei toimi efektiivselt kui neid rakendada ükshaaval. Mudeli elementide vahel on sünergiaid ja sõltuvused, mis moodustavad tervikliku juhtimissüsteemi.

EFQM on sõnastanud 8 täiuslikkuse põhimõtet (*fundamental concepts of excellence*), mida jälgides on võimalik organisatsioonil jõuda jätkusuutliku täiuslikkuseni. Need on ühtlasi ka mudeli mõõdikute aluseks:

- **klientidele lisaväärtuse loomine** – suurepärase organisatsioonide loovad klientide järjepidevalt lisandväärtust, mõistes, ette aimates ja täites nende vajadusi, ootusi ja võimalusi;
- **jätkusuutliku (kestliku) tuleviku loomine** – suurepärase organisatsioonid mõjutavad positiivselt neid ümbritsevat keskkonda, arendades oma suutlikkust ja samal ajal toetades oma mõjupiirkonna ning kogukonna majanduslikku, keskkonna ja sotsiaalset arengut;
- **organisatsiooni võimekuse (suutlikkuse) arendamine** – suurepärase organisatsioonid suurendavad oma võimekust tulemusliku muudatuste juhtimisega nii organisatsiooni sees kui selle piire ületades, koostöös väliste huvipooltega;
- **loovusele ja uuenduslikkusele soodsa keskkonna kujundamine** – suurepärase organisatsioonid loovad lisaväärtust ja suurendavad oma võimekust pideva parendamise ja süstemaatilise innovatsiooni kaudu, soodustades oma töötajate, klientide ja teiste huvipoolte loovuse avaldumist;
- **eestvedamine visiooni, inspiratsiooni ja terviklikkusega** – suurepärase organisatsioonidel on liidrid, kes kujundavad tuleviku ja teevad selle võimalikuks, olles eeskujuks oma eetilise ja väärtustel põhineva käitumisega;
- **agiilne (kiire ja paindlik, väle) juhtimine** – suurepärase organisatsioonid on laialdaselt tuntud oma võime poolest ohte ja võimalusi ära tunda ja neile mõjusalt ja tõhusalt reageerida;
- **inimeste (töötajate) talendi abil edu saavutamine** – suurepärase organisatsioonid väärtustavad oma inimesi ja loovad jõustava kultuuri (*culture of empowerment*) nii organisatsiooni kui isiklike eesmärkide saavutamiseks;
- **väljapaistvate tulemuste saavutamine ja hoidmine** – suurepärase organisatsiooni saavutavad ja hoiavad oma tegutsemiskeskkonna kontekstis väljapaistvaid tulemusi, mis vastavad kõikide huvipoolte pika- ja lühiajalistele vajadustele.

The EFQM Model structure is based on the simple but powerful logic of asking three questions:

Joonis 5 The EFQM Model structure ... <https://efqm.org/the-efqm-model/>

EFQM-i mudeli struktuur põhineb kolme lihtsa, kuid võimsa küsimuse esitamise loogikal

SUUND - MIKS
Miks organisatsioon on olemas?
Mis on meie tegevuse mõte?
Strateegia?

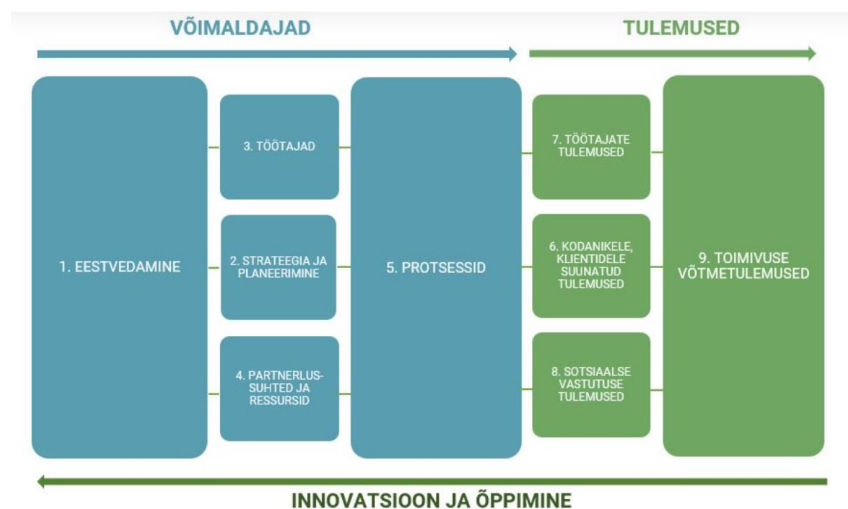
ELLUVIIMINE - KUIDAS
Kuidas organisatsioon kavatseb oma mõtet ja strateegiat teostada?

TULEMUSED - MIDA
Mida ta on juba saavutanud?
Mida ta kavatseb homme saavutada?

EFQMi mudeli avaliku sektori organisatsioonidele kohandatud versioon **Common Assessment Framework (CAF)** Euroopa ühine enesehindamismudel, mis on mõeldud just avalikule sektorile kvaliteedijuhtimise edendamiseks. CAFi mudeli juhtpõhimõtted on:

- Paremad teenused inimestele
- Põhineb euroopalikel juhtimise ja valitsemise väärtustel ja põhimõtetel
- Võimaldab juhtidel ja töötajatel konstruktiivselt arutada organisatsiooni parendusi
- Enesehindamise protsess on aluseks personali süsteemsele kaasamisele ja organisatsiooni pidevale täiustamisele
- Julgustab organisatsioone läbi viima reforme, mis põhinevad objektiivsel teabel ja andmetel
- Väline tagasiside: assessorid hindavad organisatsiooni ja annavad soovitusi edasiseks parendamiseks
- Võimalik on taotleda Euroopa tasemel "*Effective CAF User*" märgist

CAFi mudeli 9-väljaline struktuur hõlmab organisatsiooni analüüsi peamisi aspekte:

Joonis 6 CAF mudeli struktuur <https://www.fin.ee/riigihaldus-ja-avalik-teenistus-kinnisvara/riigihaldus/organisatsioonide-juhtimiskvaliteet>

Euroopa Kutsehariduse Kvaliteeditagamise EQAVET raamistik ja näidiskirjeldused

EQAVET toetab EL Nõukogu 2020. aasta [soovituse rakendamist kutsehariduse ja -koolituse kohta](#)¹ jätkusuutliku konkurentsivõime, sotsiaalse õigluse ja toimetuleku tagamiseks. Kutsehariduse ja -koolituse soovitus kirjeldatakse, kuidas EQAVETi saab kasutada esmase ja jätkuva kutseõppe kvaliteedi tõstmiseks, ning esitatakse EQAVETi raamistik.

Nõukogu soovitus on esitatud järgmised põhimõtted:

- Kutseharidus on paindlik tööturu muutustega kohanemisel
- Kutsehariduse keskmes on paindlikkus ja edasiminekuvõimalused
- Kutseharidus edendab innovatsiooni ja majanduskasvu ning tagab ettevalmistuse digi- ja roheüleminekuks ning väga nõutavate kutsealade jaoks
- Kutseharidus on atraktiivne valik, mis põhineb koolituse/oskuste nüüdisaegsel ja digitaliseeritud pakkumisel
- Kutseharidus edendab võrdseid võimalusi
- Kutseharidust toetab kvaliteedi tagamise kultuur

Kutseharidust toetab kvaliteedi tagamise kultuur

Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistikku (*EQAVET Framework*) kasutatakse nii kutseõppe esma- kui ka jätkuõppe riiklikes kvaliteedi tagamise süsteemides; see hõlmab nii avaliku kui ka erasektori pakutavat kutseharidust kõigis õppevormides (nii kooli- kui ka töökohapõhises õppes, sealhulgas õpipoisiõppes) ja kõiki õpinguid (digitaalne, kontakt- või kombineeritud õpe) ning seda toetavad **kutsehariduse kvaliteedi tagamise näidiskirjeldused** (*indicative descriptors*) ja **ühised võrdlusnäitajad**, mida kasutatakse nii süsteemi kui ka kooli tasandil riikliku konteksti kohaselt.

EQAVETi raamistik sisaldab soovituslikke näidiskirjeldusi, mis aitavad kutsehariduse ja -koolituse pakkujatel analüüsida oma lähenemist kvaliteedi tagamisele ja hinnata, kui palju on tehtud edusamme kvaliteedi parendamisel. Näidiskirjelduste eesmärk on toetada liikmesriike ning kutsehariduse pakkujaid nende poolt asjakohaseks peetaval viisil rakendades EQAVETi raamistikku. **Kirjeldused on struktureeritud kvaliteediringi etappide kaupa: kavandamine – rakendamine – hindamine – läbivaatamine.**

Joonis 7 EQAVET quality assurance cycle <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1546&langId=en>

EQAVET raamistik vaata [LISA 2](#)

¹ NÕUKOGU SOOVITUS, 24. november 2020, jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta (2020/C 417/01) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202(01))

Näiteid kutsehariduse kvaliteedi tagamise süsteemidest EQAVET liikmesriikides

EQAVET Kutsehariduse Kvaliteeditagamise riiklikud tugikeskused (***National Reference Points***, *NRP*) koondavad kõiki riigi ja piirkondliku tasandi asjaomaseid sidusrühmi, et:

- teha konkreetseid algatusi EQAVETi raamistiku rakendamiseks ja edasiarendamiseks,
- teavitada ja kaasata mitmesuguseid sidusrühmi, sealhulgas kutsehariduse tippkeskusi, et aidata kaasa EQAVETi raamistiku rakendamisele,
- toetada enesehindamist kui täiendavat ja tulemuslikku kvaliteedi tagamise vahendit, mis võimaldab mõõta edukust ja teha kindlaks parendusvaldkonnad (sealhulgas seoses kutseharidussüsteemide ja -asutuste digitaalse valmisolekuga),
- osaleda aktiivselt kutsehariduse kvaliteedi tagamise Euroopa võrgustikus,
- esitada EQAVETi raamistikul põhineva riikliku kvaliteedi tagamise korra ajakohastatud kirjeldus,
- osaleda kvaliteedi tagamise vastastikuses hindamises ELi tasandil, et muuta kvaliteedi tagamise korraldus läbipaistvamaks ja järjepidevamaks ning suurendada usaldust liikmesriikide vahel.

Eestis täidab EQAVET riikliku tugikeskuse ülesandeid Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur.

EQAVET koduleheküljel on toodud riiklike tugikeskuste kontaktid ja kutsehariduse kvaliteeditagamise lühikirjeldused (*country sheets*).

Kirjelduste alusel uurisime põhjalikumalt Austria, Hollandi ja Läti süsteeme. Lisatud on ka lirimaa näide, kus HAKA töötajad käisid 2024. a sügisel õppevisiidil.

Otsisime vastuseid järgmistele küsimustele:

1. Milline on nendes riikides kutsehariduse kvaliteeditagamise süsteem, kas see sisaldab kvaliteedi välishindamist?
2. Mida hinnatakse ja kuidas on sõnastatud hindamisvaldkonnad/kriteeriumid?
3. Milline on hindamise protsess, kes on sellesse kaasatud?
4. Mis on hindamise tulemus ning millised on järeltegevused?

Alljärgnevalt toome näiteid nende riikide mudelitest.

Austria

Austrias on alates 2021 üks ja üldine kvaliteeditagamise süsteem (*QMS = Quality Management System for Schools*) kõigi koolide jaoks, nii üldharidus kui kutseharidus (*VET*) - *the school-based part of VET*. See põhineb kooli **enesehindamisel** (*the school-based quality assessment (siQe = schulinterne Qualitätseinschätzung)*), mida võib teha igal ajal ja paindlikult, aga eriti enne uue arengukava koostamist.

Välishindamine toimub igal aastal teatud arvus koolides, hindavad koolitatud ja kogenud hindajad.

Seatud on viis (5) kvaliteedimõõdet (*quality dimension (Qualitätsdimension)*), need on jagatud kvaliteedivaldkondadeks (*quality area (Qualitätsbereiche)*), mis omakorda kriteeriumiteks. Kriteeriumid on jagatud vastavalt kvaliteedivaldkonnale sihtrühmapõhiselt. Näiteks *Selecting and developing staff* kriteeriumid on kõik suunatud juhtkonnale; *Assessing performance* all on eraldi kriteeriumid õpetajatele ja juhtkonnale.

Kriteeriumite jaoks on olemas ja kättesaadavad indikaatorid, samuti neil põhinevad tööriistad *instruments of internal and external school evaluation*. Kvaliteeditagamise süsteem viitab kolmele osalejate rühmale: kooli juhtkond (kooli kui organisatsiooni esindamine), õpetajate meeskonnad ja õpetajad individuaalsel tasandil. Kõigi nende jaoks loodud tööriistad.

Välishindamise instrumendid/meetodid on: andmete ja dokumentide analüüs; online-küsitlused õpilastele, õpetajatele, lapsevanematele, koolijuhtidele (kuu enne hindamiskülastust); hindamiskülastus 2-3 päeva, mille raames toimuvad intervjuud õpilaste, õpetajate lapsevanemate ja koolijuhtidega; õppetöö vaatlus 20 min sutsakatena võimalikult paljudes ainetes.

Kokku on 52 indikaatorit. Ühe kuu pärast valmib hindamisaruanne. Koolijuht saab detailse aruande, teised kokkuvõtte. Järeltegevusteks on arendustegevused koolis.

Holland

Hollandi kutseharidussüsteem pakub haridust 16-aastastele ja vanematele õppijatele neljas erineva kestusega koolitustasemetel (12 kuud kuni 4 aastat. Kutseõppija saab valida kahe õpitee vahel: koolipõhine (*BOL*) või töökohapõhine (*BBL*) õpitee. Mõlemad õpiteed viivad sama kvalifikatsiooni ja diplomini.

Hollandi kutseõppesüsteem ei tee selget vahet esma- ja täiendusõppel. Kehtiv kvaliteedi tagamise raamistik ei tee nende vahel vahet ja seetõttu kehtib see mõlema kohta võrdselt. Kutseõppeseadus kohustab kutseõppe pakkujaid looma kvaliteedi tagamise süsteem. Koolid on vabad välja töötada ja rakendada oma süsteem, kuid nad peavad vastama riiklikult kehtestatud kvaliteedistandarditele ja tagama regulaarsed kvaliteedihindamised, mis hõlmavad ka õpetajakoolituse korraldust.

Avaliku ja erasektori kutsehariduse pakkujate välisülevaateid viib läbi Haridusinspeksioon. Alates 2017. a on suurendatud vaadet juhtkonna tasandi kvaliteeditagamisele ning seejärel selle seoseid õpetajate, õpilaste ja ettevõtete seisukohtadega.

Kutseõppe pakkujad hindavad regulaarselt oma seatud eesmärkide edenemist ja saavutamist ning kasutavad seda parendusvaldkondade väljaselgitamiseks (EQAVETi raamistiku hindamise ja ülevaatamise etapp). Kutseõppeasutustelt nõutakse selgelt määratletud volitusi ja vastutust kvaliteedi tagamisel. Erilist tähelepanu pööratakse kvaliteedi sõltumatule **enesehindamisele ja selles sidusrühmade kaasamisele**. Kutseõppeasutused peavad planeerimise osas sõnastama konkreetseid ja mõõdetavaid hariduseesmärke struktureeritult, lähtudes asutuse missioonist ja strateegiast. Kutseõppeasutused on kohustatud pidama toimivat kvaliteedialast dialoogi nii sisemiste sidusrühmade ja vastutajatega kui ka väliste huvirühmadega. See dialoog hõlmab **vastutust pakutava kvaliteedi ja selle järjepideva parendamise eest**.

Hollandi EQAVET riiklik tugikeskus (NRP) töötab koos kutseõppeasutustega omavastutuse (*ownership over the Quality*) suurendamise nimel kutsehariduse kvaliteedi üle, toetades kvaliteeditagamise ja **eneseanalüüsi võimekust** ning arendades kvaliteediraamistikku kutsehariduse pakkujate endi poolt. Paindlikum süsteem tähendab, et haridusministeeriumil on vähem õiguslikku kontrolli kutseõppe pakkujate üle.

Läti

Läti kutsehariduse kvaliteeditagamine hõlmab regulaarset **enesehindamist** ja välishindamist või akrediteerimist. Kvaliteedivaldkonnad ja kriteeriumid on nii enese- kui välishindamisel samad. Hinnatavad kvaliteedivaldkonnad on ühised kõikidele kutsehariduse vormidele, kuid kriteeriuminäitajad või nende sisu võivad erineda.

Hariduse kvaliteedi hindamise eesmärk on saada objektiivset teavet ja andmeid õppeasutuse ja haridusprogrammi elluviimise kohta, vaadata selle vastavust õigusaktidele ja heale tavale ning määrata kvaliteedi tase. Vastavalt kvaliteedihindamise juhiste tagab akrediteerimine, et kõigi riiklike, kohalike ja eraõppeasutuste

poolt elluviidavate kutseõppekavade sisu vastab kindlaksmääratud standardile. Kutsehariduse, erialase arengu ja kutsesuunitlusega haridusprogrammide riiklikult rahastamist saavad taotleda ainult akrediteeritud kohaliku omavalitsuse või erakutseõppeasutused.

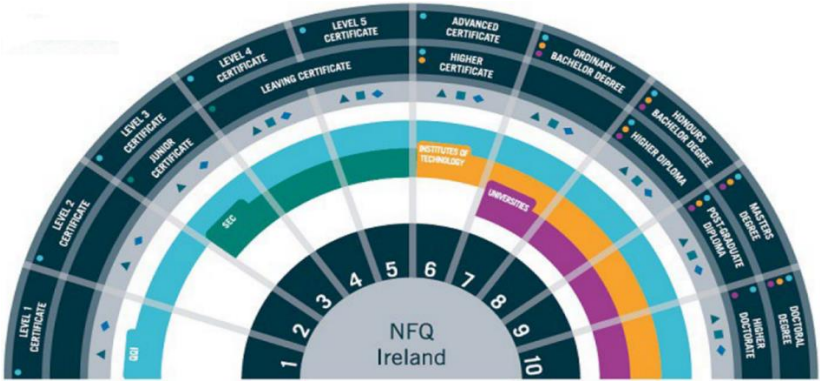
Õppeasutusi hinnatakse 4 valdkonna ja 12 kriteeriumi lõikes. Välishindamine toimub tavaliselt iga kuue aasta järel. Riiklik hariduskvaliteedi talitus korraldab õppeasutuste kvaliteedi hindamist või akrediteerimist, mille aluseks dokumentide hindamine ja välisekspertide komisjoni aruanne.

Ekspertkomisjoni kaasatakse vastava valdkonna esindaja, kes hindab vastavat kutseala. Selle eksperdi delegeerib vastava sektori valdkondlik ekspertnõukogu. Ekspertkomisjon koostab aruande, tutvustab seda õppeasutusele ja esitab riiklikule hariduskvaliteedi talitusele. Tulenevalt ühtsest üld- ja kutseõppeasutuste ja -programmide akrediteerimise süsteemist on nii põhi- kui ka täiendusõppe protseduurid ja nõuded ning akrediteerimisperioodid peaaegu identsed.

Enesehindamine tuleb läbi viia igal aastal ja aruande avalik osa tuleb avaldada õppeasutuse või selle asutaja veebilehel, avaldamata osa aga esitada riiklikule hariduskvaliteedi talitusele. Enesehinnangu aruanne koostatakse enesehindamise protsessi tulemusena. Kutseõppeasutused võivad kasutada erinevaid enesehindamise meetodeid, kuid enesehindamise aruande ülesehitus on määratud määrusega.

Iirimaa

Irimaal viib kvaliteedihindamist läbi *Quality and Qualifications Ireland (QQI)*. QQI tegutseb Iirimaa kvalifikatsiooniraamistikus kõrghariduse ja kutsehariduse valdkonnas, sh **käsitletakse kutseharidust ja täienduskoolitust ühtse valdkonnana**.

Joonis 8 Iirimaa Kvalifikatsiooniraamistik

QQI põhitegevusteks on asutuste hindamine, sh tegevusvaldkonna määratlemise ja programmide valideerimine. Hindamise sisu sõltub asutuse eripärast ja ulatusest, kuhu õppeõigust taotletakse. Hindamiste tuumkriteeriumid on:

- Kvaliteedi juhtimine ja haldamine
- Kvaliteedi tagamise süsteemsus
- Õppe- ja koolitusprogrammid
- Personali värbamine, arendamine ja juhtimine
- Õpetamine ja õppimine
- Õppeasutuste/üksuste hindamist
- Õppijate hindamine
- Õppijate toetamine
- Teabe ja andmete haldus
- Avalik teave ja kommunikatsioon
- Õppe ja koolitustega seotud koostööpartnerid
- Enesehindamine, seire ja ülevaatus

EQAVET rahvusvaheline vastastikhindamine Peer Review

EQAVET toetab liikmesriikide vastastikust õppimist, et muuta kutsehariduse kvaliteeditagamise korraldus läbipaistvamaks ja järjepidevamaks ning tugevdada vastastikust usaldust.

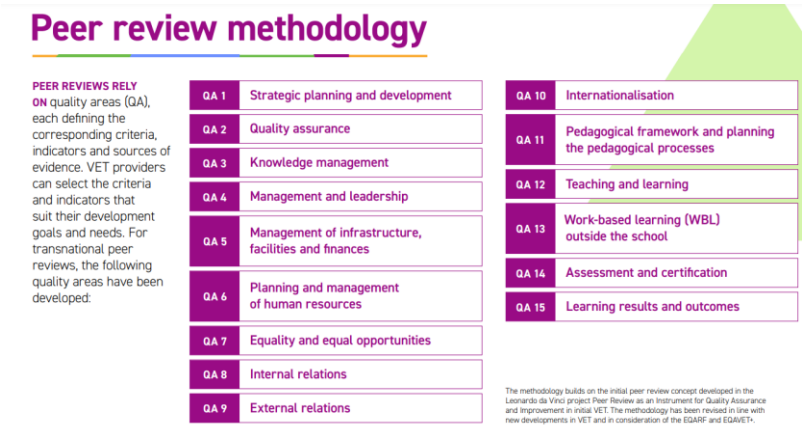
HAKA osaleb alates 2019.a EQAVET rahvusvahelise vastastikhindamise e *Peer Review* projektis koos Soome, Sloveenia ja Horvaatiaga.

Peer Review põhineb EQAVET raamistikul, hindamisvaldkondades on kriteeriumid struktureeritud kvaliteediringi etappide kaupa: *kavandamine – rakendamine – hindamine – läbivaatamine*.

Igal hindamisperioodil osaleb igalt maalt üks kutseõppeasutus. Eestist on seni osalenud Tallinna Majanduskool (2021), Tartu Kunstikool (2023) ning 2025.a osaleb Haapsalu Kutsehariduskeskus. Igast osalevast koolist on omakorda võimalus kaasa lüüa rahvusvahelises tiimis hindajatena teise riigi koolis. Seni on rahvusvahelistes vastastikhindamise tiimides osalenud 8 kutseõppe eksperti, kelle asjatundlikkus on saanud partnerkoolidelt ja hindajatelt positiivset tagasisidet.

Peer Review juhtrühm, kuhu kuuluvad ka HAKA kutseõppe valdkonnajuht ja hindamisjuht on uuendanud kriteeriume, igasse kriteeriumi on lisatud **kestlikkuse/jätkusuutlikkuse** aspektid. Peer Review metoodikaga, kvaliteedivaldkondade ja kriteeriumitega saab lähemalt tutvuda [HAKA kodulehel](#). Täiendatud versioon on töörühmale kasutamiseks kaustas.

Joonis 9 Rahvusvahelise Peer Review hindamisvaldkonnad

Kutsehariduse kvaliteedi tagamise seos riiklike eesmärkidega

Kutseõppe kvaliteedi hindamise uue mudeli kujundamisel lähtub HAKA põhimõttest, et kutseõppe kvaliteedi tagamise, sh kvaliteedi hindamise süsteem toetab [Eesti kutsehariduse riikliku rakenduskava eesmärkide](#)² ja kutsehariduse reformi suundade elluviimist.

Eesti haridusvaldkonna, sh kutsehariduse ja elukestva õppe strateegilist arengut juhitakse pikaajalistes arengukavades seatud eesmärkide kaudu. Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035³ (Eesti elukestva õppe strateegia 2020 (HTM jt, 2014) jätk) käsitleb **kõigi haridusliikide ja -tasemete olulisemaid arengusuundumusi** ning jätkab tööd kutsehariduse praeguste ja tulevaste väljakutsetega elukestva õppe kontekstis. Haridusvaldkonna arengukava toetab riigi pikaajalise arengustrateegia “Eesti 2035” eesmärkide saavutamist. Eesti 2035 teemavaldkondadest panustab haridusvaldkonna arengukava eelkõige oskuste ja tööturu valdkonda eesmärgiga **kujundada välja haridussüsteem, mis on õppijakeskne, paindlik ja tulevikku vaatav**. Haridusvaldkonna arengukava toetab inimeste teadmiste ja oskuste arengut vastavalt tööturu vajadustele ja majandusstruktuuri muutustele, sh digi- ja roheüleminekule, ning kooskõlas rände- ja lõimumispoliitikaga.

Pikaajaliste väljakutsete hulgas on vajadus tõsta kutsehariduse kvaliteeti ja kohendada kutsehariduse pakkumist vastavalt muutustele majanduses ja tööturul, nii vastates tööandjate vajadustele kui neid ette nähes, suurendada kutsehariduse populaarsust noorte hulgas, vähendada varajast lahkumist kutseharidusest ning vähendada kutse- ja erialase haridusest või aegunud oskustega täiskasvanute osakaalu.

Rakenduskava perioodil jätkub kutseõppe õppekavade ajakohastamine, nii kutsekeskhariduses võtmepädevuste õppe tugevdamiseks ja kooskõlas ühtse keskharidusstandardi loomisega kui ka teistes õppeliikides erialaõppe paindlikkuse suurendamiseks, sh mikrokvalifikatsioonide pakkumiseks. Paralleelselt arendatakse õppevara ja õppekeskkondi ning õpetajate ja juhendajate pädevusi.

Eesti haridusvaldkonna arengukava 2021–2035 sedastab vajaduse **suurendada kõikide õppetasemete ja -liikide sidusust ja paindlikkust**, riik ja kohalik omavalitsus tagavad valikurohked ja kvaliteetsed õpivõimalused, ligipääsu haridusele ja kvaliteetsed õppetingimused, sealhulgas optimaalse õppeasutuste võrgu, mis loovad **kõigile õppijatele võrdsed võimalused olenemata nende soost, vanusest, elukohast, rahvusest, erivajadusest jne. Õppija vastutab oma õppimise eest ja kujundab teadlikult oma õpiteed, et omandada teadmised, oskused ja hoiakud, mis aitavad elus toime tulla ja eesmärgi ellu viia.**

Kutsehariduse soovitusel rakenduskava lähtub Eesti haridusvaldkonna arengukava 2021–2035 **üldeesmärgist: Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut.**

Üldeesmärgi saavutamiseks on seatud kolm strateegilist eesmärki:

1. **Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemete ja -liikide vahel.**
2. **Eestis on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe.**
3. **Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele.**

HAKA pakkumine kutseõppe kvaliteedi hindamise uue mudeli aruteluks

Õppijakeskse, paindliku ja tulevikku vaatava haridussüsteemi kujundamisel on oluline, et haridustasemete ja -liikide kvaliteedi hindamise põhimõtted ja süsteemid oleksid sidusad.

HAKA viib läbi kvaliteedi hindamist nii [üldhariduses](#), [kutseõppes](#), [kõrghariduses](#) ja [täienduskoolituses](#).

Kõrghariduse Institutsionaalse akrediteerimise uus juhend (*projekt 14.01.2025*) sätestab muuhulgas, et **HAKA ühitab institutsionaalse akrediteerimise kutseõppe kvaliteedi hindamisega rakenduskõrgkoolides**, kus pakutakse kutseõpet. Samuti pakuvad kutseõppeasutused üldharidusõpet ning täienduskoolitust.

[Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri arengukavas 2023-2027](#) oleme määratlenud, et HAKA on **hariduse kvaliteedi kompetentsikeskus**. Seame oma tegevuse keskmesse õppijate õiguse kvaliteetsele haridusele ning Eesti hariduse usaldusväärsuse nii siseriiklikult kui rahvusvahelisel tasandil.

Hariduse kvaliteedi eest kannavad peamist vastutust õppeasutused, mistõttu HAKA roll on suunata õppeasutusi edendama oma sisemist kvaliteedikultuuri. Kvaliteedikultuuri all mõistame jagatud väärtustel ja kvaliteedikokkulepetel põhinevat organisatsioonikultuuri, mis on orienteeritud pidevale kvaliteedi täiustamisele. **Kvaliteeti mõistame kui vastavust hariduse valdkonna sisemiste ja väliste osapoolte (õppeasutused, õppijad, tööandjad, riik) pidevalt muutuvatele ootustele.** Kõigis oma tegevustes järgime kvaliteedi pideva täiustamise mudelit: tegevuste *kavandamine – rakendamine – tulemuste hindamine – parendamine*. HAKA missiooni oleme sõnastanud: **Võimestame õppeasutusi ning teisi partnereid õppimise ja õpetamise kvaliteedi edendamisel ning õppija arengu toetamisel.**

Oleme seadnud üheks oma eesmärgiks, et HAKA tugi õppeasutuste kvaliteedikultuuri edendamisel on inspireeriv, tõhus ja mõjus. Seejuures on oluline **lähtuda haridusvaldkonna kvaliteedikokkulepete, kriteeriumite ja juhendmaterjalide, sh terminite väljatöötamisel ühtsetest põhimõtetest**, et parimal moel toetada õppeasutusi tervikliku õppijakeskse kvaliteeditagamise süsteemi kujundamisel.

Kutseõppe kvaliteedi hindamise uue mudeli kujundamisel on soovitatav võrdlusalusena lähtuda nii kutseõppe kvaliteedi hindamise eesmärgist selle praeguses sõnastuses kui üldhariduse kvaliteedi hindamise ja kõrghariduse institutsionaalse akrediteerimise (IA) eesmärkide sõnastustest. Toome võrdlusena kõik kolm **eesmärkide sõnastust**:

- **Üldhariduse** kvaliteedi hindamine on kujundav hindamine, mille eesmärk on võimestada õppeasutusi iga õppija arengut toetava õpikeskkonna pideval ja tõenduspõhisel kujundamisel.
- **Kutseõppe õppekavarühmade** kvaliteedi hindamine (*senises mudelis*) eesmärk on toetada õppimiskeskse koolikultuuri arengut ning suurendada kutsehariduse usaldusväärsust.
- **Kõrghariduse institutsionaalse akrediteerimise** (*projekt 16.01.2025*) eesmärk on hinnata kõrgkooli võimekust tagada ja edendada õppe- ning teadus-, arendus- ja loometegevuse kvaliteeti, toetada kõrgkooli nende arengus ning suurendada nende mõju ühiskonnas laiemalt.

Lähtudes selles taustadokumendis toodud EL ja Eesti (kutse)hariduse eesmärkidest ja suundumustest, tervikliku kvaliteedijuhtimise põhimõtetest, koolide tagasisidest senisele ning ootustest uuele kvaliteedi hindamise mudelile, samuti üld- ja kõrghariduse kvaliteedi hindamise mudelitest, on HAKA pakkumine uue mudeli väljatöötajatele kujundada senise õppekavarühmapõhise lähenemise asemel **kutseõppeasutuse kui terviku, koolipõhine kvaliteedi hindamise mudel kolme hindamisvaldkonna lõikes: juhtimine ja eestvedamine; õppimine ja õpetamine; innovatsioon ja ühiskondlik mõju.**

Hindamisvaldkondade kriteeriumite ja suuniste väljatöötamisel soovitame aluseks võtta kõrghariduse IA juhendis toodud terminid:

² Euroopa Liidu nõukogu kutsehariduse soovitusel **Eesti riiklik rakenduskava** https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-10/kh_rakenduskava_ek_002.pdf

³ Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035 <https://www.hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid#haridusvaldkonna-are>

- **Kvaliteedikriteeriumid** on sisendi, väljundi, protsessi või selle osade omadused, mille alusel on võimalik hinnata, mil määral tegevuste või tulemuste kvaliteet vastab nõuetele, mis lähtuvad erinevate osapoolte kokkulepitud ootustest, sh kooli enda strateegilistest eesmärkidest ja õigusaktidest.
- **Suunis** on soovituslik juhispõhine või raamistik, mis aitab suunata tegevusi või otsuseid, ilma et see oleks kohustuslik nõue. Erinevalt kvaliteedikriteeriumist, mis on siduv nõue, pakub suunis paindlikkust ja valikuvõimalusi, kuidas eesmärke saavutada või tegevusi läbi viia.
- **Tõendid** on objektiivsed ja dokumenteeritud materjalid või andmed, mis kinnitavad eneseanalüüsi- ja hindamisprotsessi käigus tehtud järeldusi ja hinnanguid. Tõendid esitatakse kooli poolt vähemalt 6 aastase trendina kus asjakohane.

Järgnevas tabelis (LISA 1) oleme võrdluseks koondanud üld-, kutseõppe senise ning kõrghariduse uue IA hindamisvaldkondade kriteeriumid ja suunised, samuti võimalikud seosed Eesti kutsehariduse riikliku rakenduskavaga.

Uues mudelis pakutud kolme hindamisvaldkonna alla on HAKA töötajate arutelude tulemusena toodud märksõnad, mis võiksid uue mudeli väljatöötajatele olla mõtteärgitajateks kriteeriumite ja/või suuniste või ka läbivate teemade sõnastamisel.

Taustadokumendi on koostanud HAKA töötajad Marge Kroonmäe, Kai Hermann, Reet Taimsoo perioodil juuni 2024 - jaanuar 2025.

Taustadokumendis on muuhulgas kasutatud HAKA koolitusprogrammi „Kvaliteedijuhtimise alused ja kvaliteeditööriistad“ kutseõppeasutustele õppematerjale.

LISA 1 EQAVET Framework Indicators for each phase of the quality cycle: provider level

1.Planning	2. Implementation	3. Evaluation	4. Review
- European, national and regional VET policy goals/objectives are reflected in the local targets set by the VET providers. - Explicit goals/objectives and targets are set and monitored, and programmes are designed to meet them. - Ongoing consultation with social partners and all other relevant stakeholders takes place to identify specific local/ individual needs. - Responsibilities in quality management and development have been explicitly allocated. - There is an early involvement of staff in planning, incl with regard to quality development. - Providers plan cooperative initiatives with relevant stakeholders. - The relevant stakeholders participate in the process of analysing local needs. - VET providers have an explicit and transparent quality assurance system in place. - Measures are designed to ensure compliance with data protection Rules.	- Resources are appropriately internally aligned/assigned with a view to achieving the targets set in the implementation plans. - Relevant and inclusive partnerships, incl those between teachers and trainers, are explicitly supported to implement the actions planned. - The strategic plan for staff competence development specifies the need for training for teachers and trainers. - Staff undertake regular training and develop cooperation with relevant external stakeholders to support capacity building and quality improvement, and to enhance performance. - VET providers' programmes enable learners to meet the expected learning outcomes and become involved in the learning process. - VET providers respond to the learning needs of individuals by using a learner-centred approach which enable learners to achieve the expected learning outcomes. - VET providers promote innovation in teaching and learning methods, in school and in the workplace, supported by the use of digital technologies and online-learning tools. - VET providers use valid, accurate and reliable methods to assess individuals' learning outcomes.	- Self-assessment/self- evaluation is periodically carried out under national and regional regulations/frameworks or at the initiative of VET providers, covering also the digital readiness and environmental sustainability of VET institutions. - Evaluation and review covers processes and results/outcomes of education and training incl the assessment of learner satisfaction as well as staff performance and satisfaction. - Evaluation and review includes the collection and use of data, and adequate and effective mechanisms to involve internal and external stakeholders. - Early warning systems are implemented.	- Learners' feedback is gathered on their individual learning experience and on the learning and teaching environment. Together with teachers', trainers' and all other relevant stakeholders' feedback this is used to inform further actions. - Information on the outcomes of the review is widely and publicly available. - Procedures on feedback and review are part of a strategic learning process in the organisation, support the development of high-quality provision, and improve opportunities for learners. - Results/outcomes of the evaluation process are discussed with relevant stakeholders and appropriate action plans are put in place.

